

Илинка Мушикић Поповић

Универзитет у Приштини, са привременим седиштем у Косовској Митровици

Филозофски факултет

Имејл: linatusikic@gmail.com

Алекса Поповић

Универзитет у Нишу

Филозофски факултет

Имејл: aleksa.popovic@filfak.ni.ac.rs

**СЕЋАЊЕ НА МАТИ МАКАРИЈУ
И ЊЕН ДОПРИНОС ОЧУВАЊУ И НЕГОВАЊУ ЈЕДНОГ ОД
ДРАГУЉА КОСОВА И МЕТОХИЈЕ – МАНАСТИРА СОКОЛИЦЕ¹**

Апстракт: Једна од најпознатијих монахиња Српске православне цркве – мати Макарија (световно Милица Обрадовић) била је омиљена широм Косова и Метохије. Завршила је два факултета: Природно-математички факултет у Београду и Теолошки факултет у Солуну. Поред академског образовања мати Макарија је била и полиглота, о чему сведоче њени преводи светоотачке литературе, а бавила се и уређивањем и илустровањем књига о духовним темама. У раду је дат приказ живота мати Макарије и њен рад у Манастиру Соколица, код Звечана на Косову и Метохији, у ком је живела и радила од 1991. до 2022. године.

Кључне речи: Мати Макарија, манастир Соколица, способности, светиња, Косово и Метохија, иконе

Монахиња Макарија² рођена је 13. децембра 1940. године у Сталаћу у породици православних хришћана, од оца Луке, жандармеријског официра, и мајке Видосаве, рођене Милинковић, учитељице. После завршене основне школе, завршила је Нижу гимназију у Ковину. Године 1960. матурирала је у Вишој гимназији у Смедереву. На Природно-математичком факултету Универзитета у Београду 1963. године дипломирала је на хемијској групи, а звање магистра хемијских наука на истом Универзитету стекла је 1967. године одбравивши тезу *Инфрацрвени спектри циметалдехида и деривата*. Кратко време је радила као асистент на поменутом факултету. За доктора хемијских наука промовисана је 1971. године на Универзитету у Љубљани (Словенија) одбравивши дисертацију са темом *Normal coordinate vibrational analysis of trichloroacetic acid and trichloroacetic ions*. Специјализацију са темом *Infrared spectroscopy* завршила је код светски

¹ Ово истраживање подржало је Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије (Уговор бр. 451-03-47/2023-01/ 200165).

² Биографија мати Макарије Обрадовић доступна је на званичном сајту СПЦ: https://arhiva.spc.rs/sr/mati_makarija_svetlonosac_vladika_danilo_krstitsh_0.html.

признатог професора др Душана Хахија на Хемијском институту „Бориса Кидрича“ у Љубљани.

Период од 1971. до 2002. године карактерише њено духовно узрастање под надзором викарног владике марчанског Данила (Крстића) (1927–2002), уредника *Гласника СПЦ и Теолошких погледа*, а потоњег администратора (1984–1988) и владике будимског (198–2002)³, који бива њен духовни отац. На Теолошком факултету Аристотеловог универзитета у Солуну дипломирала је 1981. године. Боравећи у Благовештенском манастиру Ормилији, метоху светогорског манастира Симонопетра, у Грчкој од 1974. до 1983. године, изучава византијску уметност теологије у бојама – православну иконографију. Иконописна радионица овог манастира је једна од угледнијих сликарских радионица у Грчкој. У истом манастиру је замонашена 1978. године. Обликовању њеног монашког лика су, поред владике Данила, значајно допринели архимандрит Манастира Симонопетре, Емилијан, игуманија Благовештенског манастира у Ормилији монахиња Никодима и проигуман Манастира Хиландар архимандрит Никанор.

У Србију се Макарија вратила 1983. године, где прво ради у атељеу академског сликара Драгољуба Јашовића, пореклом из Пећи. Овде се упознаје са казеинском техником и прати рад истог сликара на терену (зидопис капеле манастира Манасије). Од 1976. године бави се православном иконографијом. Самосталном осликовању крстионице Саборне цркве у Призрену приступа 1984. године, а затим и осликовању параклиса Сабора српских светитеља у Пећкој Патријаршији (1984–1985), велике народне трпезарије Светог Саве у Манастиру Жича (1986–1989), олтарске апсиде Саборног храма у Сент Андреји (1997) и приправе Манастира Соколица на Косову (2009–2011). Преко стотину њених икона се налази на свим континентима – у Грчкој, Аустралији, Америци, на Синају...

Грчкој православној мисији у Заиру (данас ДР Конго) ставила је на располагање збирку од шеснаест икона. У Манастиру Покрова Пресвете Богородице у Соколици, где је била игуманија, борави од 1991. до упокојења 2022. године.

Манастир Соколица припада Епархији рашко-призренској Српске православне цркве и представља непокретно културно добро као споменик културе од изузетног значаја⁴. Мати Макарија је организовано, сложено са сестрама свог манастира учествовала и допринела одбрани великих српских светиња на Косову и Метохији, при чему се највише истиче спасавање Манастира Девич током погрома 2004. године. Управо захваљујући њеним способностима, иконописачком дару, који је несебично преносила млађим монахињама, у Манастиру Соколица је основана иконописачка радионица, а вредне иконе које су овде настале красе многе православне храмове и домове у Србији и у иностранству. Под старешинством мати Макарије, сестринство манастира успешно се бави преводилаштвом светоотачких текстова и издавачком делатношћу.

Манастир Соколица изграђен је у XIV веку. Ктитор је, највероватније, челник Муса (господар Звечана), који је био ожењен Драганом, једном од сестара кнеза Лазара,⁵ док предање везује градњу Храма за прву половину XIV века. Име је добио по брду на чијим се падинама налази (Брдо соколова), у атару села Бољетин, близу Звечана. Историја Соколице своди се, због недостатка веродостојнијих података, углавном на легенде.

³ Пузовић 1996, 90.

⁴ Основ за упис у регистар: Решење Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС у Београду, бр. 2304 од 25. 12. 1948. год., Закон о заштити споменика културе и природних реткости (Сл. гласник НРС бр. 54 /4).

⁵ Шуица 2000, 98.

Све постојеће грађевине, осим саме цркве, новијег су порекла. Манастир Соколица је првобитно био мушки манастир. О њему се од краја XIX века старају игумани: Никодим, који је у њему био до 1898, затим Доситеј, па Филимон, кога је митрополит Дионисије на архијерејској литургији 27. маја 1899. године постригао за монаха и произвео у чин игумана.⁶ У периоду од 1913. до 1915. године радила је у манастиру Основна школа, а први учитељ био је Божо Поповић. Према локалном предању, сваки сељак из околних села морао је своје властелину годишње да припреми онолико соколова колико је имао мушких глава у своје домаћинству.⁷

У литератури, Манастир Соколицу је први поменуо Гилџердинг, који је 1857. године био близу Манастира: „Недалеко од града има један манастир, обновљен задњих година. У њему нема калуђера, него ту живе мирски свештеници, чије се парохије налазе у околини.”⁸

У периоду између два светска рата манастир је, по свему судећи, био без сталних житеља. Тада је припадао другој Митровичкој парохији Протопрезвитерата звчанског, а о њему су водили рачуна свештеници Анђелко Нешић, Анђелко Шопић и други.⁹ Камени звоник Манастира, са једним звоном, које и данас позива на молитву, сазидао је 1936. године. Уочи Другог светског рата, 1940. године, у Манастиру се настанила веома одважна и честита Митра Здравковић, која је као чуварица и беспрекорна домаћица, у њему остала до краја живота 1952. године, где је и сахрањена на благој узвишици северно од Цркве.¹⁰

Крајем XIV или почетком XV века у олтарски део манастирског храма смештена је мраморна статуа Пресвете Богородице са Дететом Христом на коленима. Класање ове статуе се везује за сам почетак XIV века и опремање Манастира Бањске. Ова статуа је у Соколици пројавила чудотворну моћ према ономе ко јој се искрено и молитвено обраћа.¹¹ Како мати Макарија истиче: „...она тек у Соколици добија своју главну културну вредност, дубоко поштовање у народној души која је распознаје као свој заштитни знак и то не само на Косову и Метохији, него и шире у земљи Србији и расејању. Она није само значајно национално српско обележје, није само указатељ на српске историјске, уметничке и духовне темеље, није само амблем, или заштитни знак читавог подручја и шире, она је сведочанство о прошлости целокупне Европе, она је део свеопштег европског културног блага и културног наслеђа Србије у Европи.”¹² Статуа се најпре налазила у Манастиру Бањској. Након турског разарања Манастира¹³, статуа је пренета у Соколичку цркву. По народном предању, Соколичка Богородица је „долетела пре 500 година преко брда и стала на дрво под стеном и позвала народ да ту подигне цркву”. Народ јој је подигао храм који је касније запуство, па је половином XIX века опет обновљен”.¹⁴ Статуа Богородице Соколичке била је изложена на изложби *Византија: Вера и моћ (1261–1557) – Byzantium:*

⁶ Цариградски гласник 29/1899, 18.

⁷ Макарија 2014, 10.

⁸ Гилџердинг 1873, 206.

⁹ Опширније: *Шематизам источне православне цркве* 1924.

¹⁰ Макарија 2014, 25.

¹¹ Исто, 144.

¹² Владушић 2016, 100–101, нап. 3–6; Макарија 2014, 96.

¹³ Манастир Бањска први пут је спаљен крајем XIV или почетком XV века. Током XVI века, свакако пре 1530. када је Бенедикт Курипешић описао Манастир као разорен, Бањска је већ била напуштена. У каснијем периоду, манастирска црква је претворена у цамију, док су остаци манастирског комплекса адаптирани и претворени у османско утврђење. *Kuripešić* 2006.², 32–33; *Годић* 2007, 164–165; *Гугољ* 2019, 157.

¹⁴ Ђокић, Надовеза 2019, 47.

Faith and Power (1261–1557), која је одржана од 23. марта до 5. јула 2004. године у Метрополитен музеју у Њујорку, заједно са још тридесетак експоната српске националне и духовне баштине.¹⁵ На овој изузетно посећеној и медијски веома добро пропраћеној изложби, статуа је, према речима мати Макарије, била својеврсни „амбасадор српске истине” о Космету, „представљала је и наше ново косовско расејање и нашу косовску трагедију”¹⁶

Манастир Соколица је 1956. године проглашен за женски манастир.¹⁷ Од 16. септембра 1991. године, дана Светог Јоаникија, првог српског патријарха, манастиром руководи игуманија Макарија. По доласку у пусти и запуштени Манастир Соколица, игуманија уз помоћ свих сестара (монахиња Антонине, Даниле, Нине, Михаиле) започиње обнову манастира која од тада траје непрекинуто. Током периода обнове од 1991. године, извршена је реконструкција цркве и подбадање (комплетна измена) темеља (1995); реконструисан кров цркве (1996); комплетна конзервација фресака наоса (2005); осликана приправа Храма – радом соколичких фресколикара (2009–2011); постављен је електронски уређај за загревање вертикалних и хоризонталних олука на цркви (2013). Двадесет година касније, на празник Светог Јоаникија, првог српског патријарха, 16. септембра 2011. године, нови живопис приправе осветио је Његова Светост патријарх српски господин Иринеј (Гавриловић).

Истовремено са реконструкцијом манастира, радило се и на побољшању услова живота манастирског сестринства. До доласка мати Макарије, услови за живот и рад у Манастиру Соколица били су веома лоши: без струје, воде... Сложно, са пуно воље и елана калуђерице соколичког сестринства постигле су много: увеле струју, воду, телефон, уредиле двориште, воћњак, пластеник, формирале иконописачку радионицу. У манастиру је успостављен прави монашки и богослужбени живот, на челу са мати Макаријом. Заслугу читавог сестринства за развој Манастира, мати Макарија подвлачи у посвети својој књизи *Манастир Соколица*: „Посвећујем мојим духовним кћерима монахињама манастира Соколице сапатницама и страдосницама мојим. Захваљујем им што ме трпе и воле овакву јесам.”¹⁸ Интелектуална, морална снага мати Макарије, њена радна способност, естетски смисао, амбициозност, значили су да: „... је уједно и духовна мајка сестара што значи да, као игуманија, није само организациони и економски старешина и да не води рачуна само о свакодневници манастира, него је превасходно учитељ, вођа и надзорник духовног живота у правцу освајања Царства Небеског сваке сестре, која је, сходно томе, њено духовно чедо”.¹⁹

Убрзо по отпочињању обнове Манастира, наступио је тежак период за сав неалбански живаљ на Косову и Метохији. Наиме, током агресије НАТО 1999. године почело је бомбардовање, „велика НАТО бомба је направила кратер од девет метара само 250 метара западно од цркве и шрапнелима, на срећу неозраченим, засула манастирску порту. Све то време, Манастир је живео својим молитвеним животом”.²⁰ Забележено је и да су и албанске комшије чувале манастир од терористичких нартаја током овог периода. Од 1999. године Манастир Соколицу даноноћно чувају страже Кфора. Након француског

¹⁵ Ćurčić 2004, 85.

¹⁶ www.politika.rs/scc/clanak/35323/Svetinja-na-brdu-Sokolova 08. 03. 2008.

¹⁷ Постоје подаци да је 1973. године у манастир боровила Митра Максимовић, коју је епископ рашко-призренски Павле замонашио и дао јој име Митродора. Монахиња Митродора је остала у манастиру до краја живота. *Писма и белешке патријарха Павла* 2016, 116.

¹⁸ Макарија 2014, 4.

¹⁹ Макарија 2014, 101.

²⁰ Исто, 30.

и данског, најдуже су овде остали војници из грчког контингента мировних снага, који се са дубоким поштовањем односе према монахињама, брину о њиховој безбедности, а често им и помажу у обављању свакодневних послова на манастирском имању.

У циљу духовног уздизања сестринства, треба истаћи настојања и рад мати Макарије на формирању и обогаћивању манастирске библиотеке. Манастир Соколица је до 1991. године имао веома оскудну литературу, док се са доласком мати Макарије у манастир, у свеобухваној обнови Манастира, обнавља и књижни фонд, те данас Библиотека Манастира Соколице располаже са преко две хиљаде каталожних јединица широког спектра издања српских и светски познатих аутора. Затечени фонд се састојао од тридесетак књига, од којих посебно треба навести вредан рукописни *Псалтир* из XVI века, штампани *Псалтир са последовањем* Божидара Вуковића, објављен у Венецији 1519–1520, потом руски штампани *Псалтир* из времена владавине цара Александра Павловича (1801–1825).

Осим штедрог опремања и снабдевања Библиотеке, библиотечки фонд Манастира Соколице обогаћен је и делима саме мати Макарије. Мати Макарија је, поред живописа, била веома посвећена публицистичком и преводилачком раду. Говорила је грчки, енглески, француски, италијански, руски и албански језик. Због потреба да се светоотачком литературом служи у оригиналу, савладала је и старогрчки језик. Превела је и приредила укупно четири дела: са руског *Старац Захарије*²¹ и *Старец Варнасуфије – Беседе*²² и *Свети старац Варсануфије – ка духовном савршенству*²³ и једно од најзначајнијих дела хришћанске литературе VI века, *Духовни луг*²⁴, са грчког језика. Поред тога, аутор је три самосталне књиге: *Манастир Соколица – бисер са Косова и Метохије*²⁵, *Светлоносац владика др Данило Крстић*²⁶ и *Љубав и опроштај нису само речи, него живот у Христу*²⁷ и већег броја краћих прилога и песама, од којих треба истаћи *Дете узраста до мере Христовог раста*²⁸ и *Хиљаду свећица за Игор*²⁹.

У књизи *Манастир Соколица*, на најбогатији начин је представила живот и рад сестринства, уз осврт на историју манастира и његов значај за народ и цркву. Анализирајући сам садржај књиге, који поред Увода, чине поглавља *Историја; Прилаз манастиру и манастирска здања; Храм, иконостас, живопис храма: Олтар и наос, приправа или нартекс; Богородица Соколичка; Библиотека манастира; Живот манастира; Соколица у књижевности; Налаз кованог новца; Летопис и Незаборавак или*

²¹ *Мати Јелисавета, Старац Захарија: чудесник љубави*, (превод и припрема за штампу: мати Макарија), Манастир Пећке патријаршије, Штампарија ПТТ, Пећ-Београд 1987.

²² *Старец Варнасуфије, Беседе – завештања духовном потомству*, (превод мати Макарија), Штампарија Српске православне цркве, Београд 1990.

²³ *Свети старац Варсануфије – ка духовном савршенству* (превод сестара Манастира Соколице), Манастир Соколица – „Погледи”, Крагујевац 1997.

²⁴ *Преподобни Јован Мосха – Духовни Луг (Лимонар)*, компаративни превод више грчких изворника, (превод: мати Макарија), Манастир Соколица – Артпринт, Нови Сад 2001.

²⁵ Макарија Милица Обрадовић, *Манастир Соколица – бисер са Косова и Метохије*, Манастир Соколица - „Црвено”, Звечан – Ваљево 2014.

²⁶ Монахиња Макарија, *Светлоносац владика др Данило Крстић, епископ будимски, као духовни родитељ*, „Глобосино” – Чигоја штампа, Београд 2016.

²⁷ Монахиња Макарија (др Милица Обрадовић), *Љубав и опроштај нису само речи, него живот у Христу*, Манастир Соколица – „Визаргис”, Звечан – Београд 2021.

²⁸ Душан Карановић, *Док анђели певају. Песме за децу*, Предшколска установа „Гимназион” – „Интерклима графика”, Чачак – Врњачка Бања 2017, 6.

²⁹ Игор Коларов, *Соколички зборник*, Манастир Соколица – „Визаргис”, Звечан – Београд 2021, 7–11.

Епилог, као и *Memento* (Епилог на енглеским језику) и *Литература*, може се запазити да је мати Макарија постепено развијала причу везану за живот Манастира, градећи је у распону од историјског, до садашњег његовог изгледа. У завршном делу књиге посвећене Манастиру, под називом *Незаборавак – чему он служи*, игуманија поручује: „Да се никад не заборави чији је Манастир Соколица, ко га је зидао, дозидавао и у њему живео и чувао кроз векове, чијом сузом радосницом и жалосницом су умивени подови храма, чијим бисерним капима зноја су напојени манастирска земља и манастирске шуме, чије кости, као полуге злата закопане дубоко у земљу, чекају васкрсење и сведоче о Соколици...”³⁰

Дело *Светлоносац владика др Данило Крстић* је мемоарског и дидактичког карактера, односно, представља мемоарску прозу субјективних сећања мати Макарије на свог духовног оца, будимског епископа Данила Крстића и његов пастирски и духовнички допринос, као омаж једном од најважнијих и најобразованијих архијереја Српске православне цркве двадесетог века. Последња њена књига, *Љубав и опроштај нису само речи, него живот у Христу* јесте збирка текстова у којима на основу сведочанстава и личних искустава мати Макарија представља слике из живота по начелима православне цркве и даје примере које би требало следити у животу.

Посебан значај у раду мати Макарије има збирка *Соколички зборник*, који је објављен постхумно, за помен вечни прерано преминулог аутора, Игора Коларова (1973–2017). Изворник је свеска коју је игуманија поклонила двадесетчетворогодишњем песнику Игору Коларову 1997, а коју је он игуманији, неочекивано, вратио као уздарје, исписану песмама и илустровану цртежима. У овој збирци до изражаја је дошао неспоран песнички таленат младог Коларова, његово одлично познавање теорије црквене књижевности и велико надахнуће које је црпео из житијног жанра. Са општом карактеристиком читавог текста – поезија о православним темама, *Соколички зборник* садржи епистоле, молитве, похвална слова и молитве светитељима. Упркос често високопарном стилу, са изразитим патосом, аутор не прелази у патетику, већ истрајава на снажној рефлексивности изражаја.

*

Манастир Соколица – светиња Косова и Метохије остаје драгуљ наше прошлости коју треба чувати, памтити. Велика је заслуга мати Макарије, која почива на њеној племенитости и храбрости целог народа да се остане и опстане на овом подручју. Може се слободно направити корелација и рећи да је као што је „поље Савине делатности било разноврсно и многоструко. Сем организације Српске цркве, Свети Сава је био у правом смислу учитељ свом народу”³¹, тако и мати Макарији, упркос свим недаћима, припада заслуга за обнову Манастира и организацију живота у њему. Захваљујући њој, Манастир Соколица је уздигнут на ниво достојанства Мајке Божије.

Мати Макарија, игуманија Манастира Соколица, упокојила се у Господу на празник Преображења Господњег, 6/19. августа 2022. године.

Вечни покој подај, Господе.

---

³⁰ Макарија 2014, 148.

³¹ Парлић Божовић, Мушкић Поповић 2020, 19.

ПРИЛОЗИ

Слика бр. 1: Мати Макарија (Обрадовић), игуманија Манастира Покрова Пресвете Богородице, Соколица³²

Слика бр. 2: Манастир Покрова Пресвете Богородице, Соколица³³

³² Извор: <https://radiosvetigora.wordpress.com/2013/04/08/%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8-%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%98%D0%B0-%D1%81%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%B8%D1%9A%D0%B0-%D0%BD%D0%B5-%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%98%D0%B5-%D1%83-%D0%BA%D0%BE%D1%84%D0%B5%D1%80/> (18. 7. 2023)

³³ Извор: <http://spomenicikulture.mi.sanu.ac.rs/spomenik.php?id=97>. (18. 7. 2023)

Слика бр. 3: Скулптура Богородице Соколичке³⁴

³⁴ Извор: <https://www.srbija.gov.rs/vest/9884/u-narodnom-muzeju-izložena-mermerna-skulptura-bogorodica-sokolicka.php> (18. 7. 2023)

Литература

- Владушић, Слободан (2016): Загонетке Богородице Соколичке, *Летопис Матице српске*, књ. 497, св. 1–2, јануар–фебруар, 2016, 99–110.
- Гильфердинг, Александр Федорович (1873): *Собрание сочинений*, Том III, *Босня, Герцеговина и Старая Сербя*. Санкт Петербург: Издание Д. Е. Кожанчикова.
- Гугољ, Бранка (2019): Деведесет година рада на проучавању и заштити Манастира Бањска 1928–2018, *Косовско–метохијски зборник*, 8/2019, 157–172 + прилози.
- Ђокић, Небојша, Надовеза Бранко (2019): *Цркве и манастири на Косову и Метохији у XIX веку. Оставитина Немањића*. Крушевац – Београд: Историјски архив Крушевац, Српски научни центар Београд.
- Карановић, Душан (2017): *Док анђели певају. Песме за децу*, Чачак – Врњачка Бања: Предшколска установа „Гимназион” – „Интерклима графика”.
- Коларов, Игор (2021): *Соколички зборник*, Звечан – Београд: Манастир Соколица – „Визартис”.
- Мати Јелисавета, Старац Захарија: чудесник љубави*, (превод и припрема за штампу: мати Макарија) (1987): Пећ – Београд: Манастир Пећке патријаршије, Штампарија ПТТ.
- Монахиња Макарија (2016): *Светлоносац владика др Данило Крстић, епископ будимски, као духовни родитељ*, Београд: „Глобосино” – Чигоја штампа.
- Иста, (2021): *Љубав и опроштај нису само речи, него живот у Христу*, Звечан – Београд: Манастир Соколица – „Визартис”.
- Иста, (2014): *Манастир Соколица – бисер са Косова и Метохије*. Звечан: манастир Соколица.
- Парлић Божовић, Јасна, Мушкић, Илинка (2020): Светосавље као могући правац у српској педагогији, *Међународни тематски зборник Наука без граница III*, Свеска 4: *Образовање и развој личности*, (ур. Ђурић, Игор, Ранђеловић, Душан), Косовска Митровица: Филозофски факултет, 3–22.
- Преподобни Јован Мосха – Духовни Луг (Лимонар)*. (прев. Мати Макарија Обрадовић) (2001): Нови Сад: Манастир Соколица – Артпринт.
- Пузовић, Предраг (1996): Епархије Српске православне цркве у расејању, *Богословље. Часопис Православног богословског факултета у Београду*, 40 (1–2), 87–96.
- Свети старац Варсануфије – ка духовном савршенству* (превод сестара Манастира Соколице) (1997): Крагујевац: Манастир Соколица – „Погледи”.
- Старец Варнасуфије, Беседе – завештања духовном потомству*, (превод мати Макарија) (1990) Београд: Штампарија Српске православне цркве.
- Тодић, Бранислав (2007): Бањско злато – последњи остаци фресака у Цркви Светог Стефана у Бањској, *Манастир Бањска и доба краља Милутина* (ур. Бојовић, Драгиша), Ниш – Косовска Митровица: Центар за црквене студије, Филозофски факултет у Приштини, са привременим седиштем у Косовској Митровици, 163–174.
- Ćurčić, Slobodan (2004): *Religious Settings of the Late Byzantine Sphere, Byzantium: Faith and Power (1261–1557)*, (Brooks, Sarah T., ed.), New York – New Haven – London, The Metropolitan Museum of Art, Yale University Press, 65–93.
- Шуица, Марко (2000): *Немирно доба српског средњег века. Властела српских обласних господара*. Београд: Службени лист СРЈ.

Извори

Kuripešić, Benedikt (2006.²): *Putopis kroz Bosnu, Srbiju, Bugarsku i Rumeliju 1530*, Banja Luka: Беседа.

Писма и белешке патријарха Павла (2010): (прир. архимандрит о. Јован Радосављевић), Призрен: самиздат.

Решење Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС у Београду, бр. 1737 од 19. 10. 1947. год. Закон о заштити споменика културе и природних реткости (Сл. гласник НРС бр. 54/4).

Цариградски гласник (1895): бр. 2; (1899): бр. 29.

Шематизам источно – православне српске патријаршије по подацима из 1924. године (1925): Сремски Карловци: САС.

Интернет извори:

http://arhiva.spc.rs/sr/mati_makarija_svetlonosac_vladika_danilo_krstitsh_0.html.

<https://radiosvetigora.wordpress.com/2013/04/08/%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8-%D0%BC%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%98%D0%B0-%D1%81%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%B8%D1%9A%D0%B0-%D0%BD%D0%B5-%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%98%D0%B5-%D1%83-%D0%BA%D0%BE%D1%84%D0%B5%D1%80/>.

<https://www.srbija.gov.rs/vest/9884/u-narodnom-muzeju-izložena-mermerna-skulptura-bogorodica-sokolicka.php>.

<https://www.srbija.gov.rs/vest/9884/u-narodnom-muzeju-izložena-mermerna-skulptura-bogorodica-sokolicka.php>.

www.politika.rs/scc/clanak/35323/Svetinja-na-brdu-Sokolova.

**Ilika Muškić Popović
Aleksa Popović**

**MEMORY OF MOTHER MACARIA
AND HER CONTRIBUTION TO THE SALVATION AND CARE OF ONE OF THE
JEWELS OF KOSOVO AND METOHIA – SOKOLICA MONASTERY**

Mother Makarija (secular name Milica Obradović) was one of the most famous nuns of the Serbian Orthodox Church and very popular throughout Kosovo and Metohija. She graduated from two faculties: the Faculty of Natural Sciences and Mathematics in Belgrade, and the Faculty of Theology in Thessaloniki. In addition to her academic education, Mother Makarija was a polyglot, as evidenced by the translations of the Holy Father's literature, and she also edits and illustrates books on spiritual topics. The paper presents the life of mother Makarija and her work in the Sokolica monastery, near Zvečan in the Autonomous Province Kosovo and Metohija, where she lived and worked from 1991 to 2022. The Sokolica Monastery belongs to the Diocese of Raška and Prizren of the Serbian Orthodox Church and represents an immovable cultural asset as a cultural monument of exceptional importance. Mother Makarija, in an organized, harmonious way, participated with the sisters of her monastery and contributed to the defense of the great Serbian saints in Kosovo and Metohija. Thanks to her abilities, the icon-painting gift she has been passing on to younger nuns for years, an icon-painting workshop was founded in the Sokolica Monastery, and the precious icons created here adorn many Orthodox churches in Serbia and abroad, as well as Serb homes on all continents. Under her seniority, the sisterhood of this Orthodox shrine began successfully engagement in the translation of Holy Father's texts and publishing.